

Попович Володимир Михайлович,
доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України,
головний науковий співробітник
ДНДІ МВС України,
м. Київ, Україна

ЛІСОГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ОБ'ЄКТ ЗЛОЧИННОГО ПОСЯГАННЯ: ТЕРМІНОЛОГІЧНО- ПОНЯТІЙНЕ ВІДДЗЕРКАЛЕННЯ

У статті розглянуто теорію пізнання, теорію віддзеркалення, етимологічні, праксеологічні та методологічні засади формування термінологічно-понятійного апарату, що відображає структурні елементи лісогосподарських відносин як об'єкта злочинного посягання. Установлено етимологічне співвідношення таких категорій теорії пізнання, як терміни та поняття та їх вплив на формування термінів і понять у лісогосподарській діяльності. Класифіковано виробничо-технологічні напрями лісогосподарської діяльності за ознаками “однорідні лісогосподарські та облікові операції”, на підставі яких спрогнозовано притаманні їм види і способи вчинення злочинів.

Ключові слова: теорія пізнання, теорія віддзеркалення, етимологія, праксеологія, методологія; правовий режим лісів, пралісів, квазіпралісів.

Ліс відіграє надзвичайно важливу господарську, економічну, екологічну, етично-виховну, естетичну, рекреаційну та культурно-оздоровчу роль, впливає на формування клімату, захищає ґрунти від ерозії, є місцем проживання звірів, птахів і людей, джерелом технічної та фармацевтичної сировини, ділової деревини, технічної деревини для паперової, меблевої та інших галузей промисловості. Ліс, лісові ресурси є головним джерелом формування лісогосподарських відносин і, як і будь-яка інша цінність, виступає потенційним об'єктом злочинних посягань, сферою проникнення та відтворення злочинності та інших складових криміногенних процесів [1, с. 244–245]. Ліси, природні ліси, праліси, квазіпраліси та ряд інших термінів і понять у сфері лісогосподарських відносин потребують адаптації та уточнення, а також розроблення нових термінів і понять, покликаних адекватно віддзеркалити сучасні проблеми синергетичного об'єднання зусиль природи, людської праці, матеріальних та фінансових витрат, які є **об'єктами злочинного посягання, що вчиняються під виглядом** лісозбереження, лісовідтворення, лісовідновлення, лісорозведення, лісовідведення, охорони та інших напрямів лісогосподарської діяльності.

Відповідно, **метою** цього дослідження є: напрацювання термінологічно-понятійного апарату, придатного до системного повного і адекватного відображення об'єктивно існуючих предметно-технологічних ознак вчинення, особливостей

висунення версій, виявлення, залегенованого оперативно-процесуального документування, розслідування, розкриття запобігання і протидії злочинам, притаманним різним напрямам лісогосподарської діяльності. Для досягнення відзначеної мети необхідно виконати такі **завдання**: 1) визначити співвідношення термінів і понять, етимологічні, праксеологічні та методологічні засади їх формування; 2) адаптувати до предмета дослідження наявні терміни і поняття, напрацьовані у сфері лісогосподарських відносин та галузях наук, придатних для віддзеркалення технологій вчинення злочинів у різних напрямках лісовпорядкування; 3) уточнити назви термінів і зміст понять, наявних у сфері лісогосподарської діяльності, покликані відобразити предметно-технологічні особливості вчинення, виявлення, документування, запобігання і протидії злочинам; 4) не допустити конкуренції уточнених чи новоутворених термінів і понять із напрацьованими в інших науках; 5) класифікувати виробничо-технологічні напрями лісогосподарської діяльності за ознаками “однорідні лісогосподарські та обліково-обігові операції”, *під виглядом* яких вчиняються притаманні їм види та способи вчинення злочинів.

Визначення й розв’язання проблем формування термінологічно-понятійного апарату потребує дотримуватися вимог теорії пізнання [2, с. 239], теорії віддзеркалення [2, с. 236], методології [3, с. 77–82; 4; 5; 6; 10] адаптації або уточнення наявних, а також розробки нових термінів та понять, поряд із дотриманням загально-методологічних засад вимагає *дотримуватися також принципу* “зайняті терміни й поняття мають пріоритет” [10, с. 149–157]. Тобто наявний, розроблений раніше у сфері лісогосподарських відносин *термінологічно-понятійний апарат, якщо це необхідно, а (в плані етимології, праксеології і методології термінотворення) і можливо*, слід передовсім *адаптувати до* цілей цього дослідження – придатності термінів і понять віддзеркалити *предметно-технологічні* ознаки вчинення, технологічні особливості висунення версій, їх залегенованої оперативно-процесуальної перевірки, виявлення, документування, розслідування, розкриття, запобігання і протидії вчиненню злочинів у сфері лісогосподарської діяльності.

Адаптивної екстраполяції до предмета дослідження підлягають також терміни та поняття, напрацьовані у базових та суміжних науках, тих, що вивчають виробничі, облікові, фінансові та лісогосподарські технології, під виглядом яких можуть вчинятися корупційні та інші економічні злочини чи загально-кримінальні правопорушення. При цьому слід мати на увазі, що **неприпустимо підмінити зміст** зайнятих термінів і понять, розроблених раніше. Тобто при формуванні нових термінів і понять зайняті терміни можна піддавати адаптації до предмета дослідження, уточняти адекватно до змін, які відбулися в позначеному ними явищі, предметі, процесі, дії, події. Однак зайнятими термінами і поняттями не можна називати інші, хоч і однорідні явища, якщо вони продовжують позначати й пояснювати об’єктивно існуючі явища, предмети, процеси, дії, події.

Прикладом *конкурентного, а, відповідно, некоректного використання термінів* можна навести нетрадиційне використання кримінально-правового терміна “криміналізація”. Як загальновідомо, первинне значення терміна “криміналізація” означає законодавче визнання суспільно-небезпечного діяння злочином і встановлення за його вчинення кримінальної відповідальності та покарання. Однак упродовж останнього часу спочатку політики, а потім і юристи, і навіть фахівці

кримінального права використовують цей термін у складі інших: “криміналізація економіки”, “криміналізація банківської системи”, “криміналізація суспільства”, “криміналізація держави” і т. д.

Якщо термін “криміналізація” розуміти у первинному, кримінально-правовому значенні, то нетрадиційне його застосування *може сприйматися як законодавче визнання економіки, суспільства й держави, злочинними*. Однак, по суті, ідеться не про класичну “криміналізацію”, а про проникнення криміногенного елементу у сферу державного управління, економіку та в інші сфери суспільних відносин. Криміногенні процеси після проведених реформ, дійсно, охопили всі сфери життєдіяльності суспільства. Однак називати ці криміногенні процеси та криміногенний потенціал, який вони створюють, кримінально-правовим терміном “криміналізація” некоректно, оскільки це означатиме, що вся економіка, усе суспільство й навіть сама держава визнаються злочинними. Детальніше про цю проблему див. поняття “криміногенні процеси” [1, с. 244–245].

Переходячи до розгляду проблем формування термінологічно-понятійного апарату, покликаного віддзеркалити виробничо-технологічні процеси різних видів лісогосподарської діяльності, під виглядом яких відбувається *вчинення економічних злочинів та загально-кримінальних правопорушень*, слід зауважити таке. У процесі формування термінів та змісту понять, можна й необхідно дискутувати. Однак із фаховою спільнотою необхідно домовлятися, оскільки без взаємоузгоджених термінів і понять не можна виявити, розкрити і розв’язати проблеми в будь-якій сфері дослідження. При цьому з приводу адаптування, уточнення наявних та формування нових термінів і понять, домовлятися легше, *якщо дотримуватись вимог*: теорії пізнання [2, с. 239], теорії віддзеркалення [2, с. 236], методології галузевих наук (для юриспруденції – теорія держави і права) та враховувати відповідні рівні методології [3, с. 77–82; 4; 5; 6; 10], а також дотримуватись відповідності термінів і понять предметно-технологічному змісту явищ, що вони відображають.

Щодо співвідношення пізнавально-гносеологічних категорій “терміни” і “поняття” слід зауважити, що слово “**термін**” походить від лат. **terminus** і пояснюється у тлумачному словнику як “...вираження певного поняття, якоїсь галузі науки” [2, с. 302–304]. Однак етимологічний аналіз співвідношення термінів і понять [4, 6; 10] дає підстави стверджувати, що термін позначає *зовнішню форму явища, а поняття віддзеркалює предметно-технологічні ознаки змісту явища* як об’єктивно існуючу дійсність. Термін “злочини у сфері економіки” часто плутають з однією з його складових – терміном “*економічні злочини*” [6, с. 27–42]. Розроблено ще у 1998 році біля ста термінів і понять, пов’язаних із “*тіннізацією економіки*” [7, с. 379–380] чи її “*детіннізацією*” [8, с. 379–415], основна частина користувачів не зможе назвати *кримінологічно-значимі ознаки* поняття “детіннізація”, які вказують на *головні економічні передумови детіннізації* – усунення кумулятивності податкового навантаження, встановлення його нижчим ніж корупційне навантаження і тіньовому секторі економіки [8, с. 226–233]. Такі знавці “детіннізації” назвуть не реальні причини тіннізації – кумулятивну систему оподаткування, а вкажуть на усталену “причину” у грантоїдів-чиновників – “поганий менталітет” українців, котрі не бажають сплачувати податки. Такі “знавці” менталітету українців забули, що Кримінальний кодекс України не знав *податкових*

та понад сто інших, раніше невідомих видів злочинів, поки грантові корупціонери-реформатори, не довели країну з *четвертою за рівнем економікою* в Європі до становища її сировинного придатку. Економіка України знищена як непотрібний Європі конкурент. Після проведених реформ ліс виріс на дахах заводів з ракетобудування, літакобудування, суднобудування, трьох філій вертолїтних заводів, численних приладобудівних заводів, заводів будіндуїрії, на руїнах ферм, де до нищївних реформ тримали багатотисячне поголів'я скота. Замість молокозаводів з виробництва натурального молока, що були майже у кожному середньому місті країни, нинї маємо “моря” порошкового молока з антибіотиками, консервантами та катастрофічною алергією дітей і дорослих. Крім епідемїї алергїї, діабету, гепатиту, дифтерїї, кору, туберкульозу, руїнації економіки, “заслугою” доморошених реформаторів та їх радників є також *тїньова економіка, корупція, податкові та інші злочини*. Однак ці “досягнення” зумовленї не менталїтетом українців, а недолугими економічними реформами й передовсім реформою Системи оподаткування України. Доморошенї реформатори з подачі радників з “Parents group” побудували систему оподаткування на *принципах “податки на витрати”* й навіть “*податки на раніше нарахованї податки*”. Цї кумулятивнї принципи вже на етапі закупівлі сировини утворюють кумулятивнїй ефект – вимивають обїговї кошти підприємств, штучно збільшують собівартість продукції, *підривають платоспроможність як підприємств, так і головного інвестора економіки – платоспроможного населення*. Відповідно, обмежують збут виробленої продукції, а, відповідно, на початку третього, інколи четвертого виробничого циклу продукують борги всіх перед усіма, у т. ч. й перед держбюджетом. У таких податкових умовах процвітають лише фіктивнї конвертаційнї фірми, масштабним бізнесом яких стали безтоварнї операції щодо виведення продукції й коштів із балансу підприємств, їх конвертація, з метою ухилення підприємств від кумулятивного податкового навантаження [9, с. 184–220; 7, с. 151–160; 8, с. 221–255]. Змодельована (навмисно чи через недолугість реформаторів) кумулятивна система оподаткування *поставила* основну частину *виробничих підприємств перед вибором* – приєднуватися до підприємств-банкрутів або ухилитись від оподаткування шляхом виведення бізнесу у тїньову сферу діяльності – лоно службових підроблень, безтоварних конвертаційних операцій, корупції [8, с. 113]. Проблеми кумулятивності системи оподаткування значною мірою позначаються й на кримїногеннїй тїнізації лісогосподарських відносин. Щоправда, у сферї лісогосподарської діяльності, крім відзначених, є й додатковї, власнї причини відтворення кримїногенних тїньових відносин. Їх дослідження й визначення потребує як адаптації та уточнення наявних, так і формування нових термінів і понять у сферї лісогосподарських відносин, здатних віддзеркалити предметно-технологїчні передумови щодо визначення й розв'язання проблем за основними напрямками лісогосподарської діяльності.

Перед розглядом термінів і понять у сферї лісогосподарських відносин слід також визначити співвідношення науково-пізнавальних категорїй “термін” та “поняття”. *Термін* – це назва явища або його зовнїшня форма., *Поняття* – це зміст поїменованого терміном явища. Однак *поняття* – це ще й імперативне судження про зміст явища та вимоги до його формування, гносеологїчний орієнтир

© Popovych Volodymyr, 2020

для розробки робочих термінів і понять у тій чи іншій сфері суспільних відносин.

Відповідно, загальне визначення **поняття** як гносеологічно-пізнавальної категорії – це імперативне судження, побудоване на засадах теорії пізнання, теорії віддзеркалення, з урахуванням етимологічних, праксеологічних та методологічних вимог формування категоріального апарату правових та інших суміжних наук, яке відображає юридично та кримінологічно значущі предметно-технологічні ознаки явищ (процесів, предметів, дій, подій) та структурно-сутнісний зміст понять, що пояснюють відзначені явища реальної дійсності [6; 8, с. 138; 10].

Звідси, за адаптування, уточнення наявних та формування нових термінів і понять у сфері лісогосподарської діяльності слід дотримуватися таких вимог. У **етимологічному плані** зміст поняття повинен відповідати формі терміна, не виходити за його межі й відображати предметно-технологічні, етимологічні, юридичні і кримінологічні значимі ознаки (аспекти) поіменованого явища. У **праксеологічному плані** зміст поняття слід конструювати з урахуванням: його первинного застосування, ретроспективного розвитку і трансформації; *застережень і узгодженості* старого значення поняття із уточненим чи запропонованим новим його значенням. У **методологічному плані** зміст поняття слід теоретично обґрунтовувати, методологічно опиратися, зважувати й вивіряти з урахуванням методологічно-значимих **принципів**, притаманних відповідним рівням методології, починаючи з фундаментальної методології філософії, методології базових галузевих наук (для юриспруденції – теорія держави і права) та підгалузевих наук (кримінологія, кримінальне право, кримінальний процес та ін.), що вивчають галузевотехнологічні особливості процесів пізнання і перетворення у відповідній сфері суспільно-економічних відносин, куди проникли злочини [5;6; 10]. Ці питання, як і загальну структуру злочинів, злочинності та криміногенних процесів, притаманних різним напрямам лісогосподарських відносин, буде розглянуто детальніше в майбутніх дослідженнях, на прикладі різних напрямів лісогосподарської діяльності.

Керуючись відзначеними вимогами до етимології, праксеології і методології формування термінів і понять, слід відзначити, що в Лісовому Кодексі України (далі – ЛК) трапляються біологічні, а швидше побутові, ніж правові поняття. А саме: “лісові відносини” (ст. 2 ЛК), “об’єкт лісових відносин”, “суб’єкти лісових відносин”, “лісове законодавство” (ст. 3 ЛК), тобто **лісові закони**, тощо. За аналогією можна продовжити “закони джунглів”, “сільське законодавство” “міське законодавство”, “вуличне законодавство” або “польові або водні відносини”. На нашу думку, у цьому дослідженні доцільніше вести мову про: лісогосподарські відносини, об’єкти лісогосподарських відносин, суб’єктів лісогосподарських відносин, лісогосподарське законодавство або законодавство про лісогосподарську діяльність та ін. Розгляд, уточнення та формування понять доцільно розпочати за методом “сходження” “від загального до конкретного”. Визначення загального поняття “лісогосподарські відносини” сприятиме формуванню уявлення про предметно-технологічну структуру лісогосподарської діяльності.

Зокрема, **поняття лісогосподарські відносини** – це суспільні відносини, що виникають із: *набуття права власності, володіння, користування, розпо-*

ряджання лісами; забезпечення охорони лісів, пралісів, квазіпралісів; лісовпорядкування, лісопереформатування, лісовідтворення, лісовідновлення, лісорозведення, лісовідведення, використання лісу та лісових ресурсів, лісозаготівлі, проблем експорту необробленої ділової деревини під виглядом паливної, порушення правил мисливства, збору лісових плодів, збереження, відтворення лісу, пралісів, квазіпралісів та лісових ресурсів.

Відзначені складові поняття лісогосподарські відносини відображають основні напрями **лісогосподарської діяльності**, зміст яких ми розглянемо нижче. Саме ці напрями лісогосподарської діяльності й уособлюють **лісогосподарські відносини**, які згідно зі ст. 3 Лісового Кодексу України врегульовуються Конституцією України. Сюди слід віднести також Закон України “Про охорону навколишнього природного середовища”, Земельний Кодекс України, закони України “Про засади внутрішньої і зовнішньої політики”, “Про основи національної безпеки України”, “Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року”, Кримінальний кодекс України; Кодекс України про адміністративні правопорушення; а також понад 40 інших законодавчих та підзаконних актів України, низку міжнародних договорів, ратифікованих Верховною радою УРСР та Верховною Радою України. Якість, оцінка, проблеми та напрями вдосконалення цих численних законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів, як і багато інших архіважливих проблем лісогосподарської діяльності, мають стати предметом окремого дослідження.

Об’єктом лісогосподарських відносин є: лісовий фонд України, окремі лісові ділянки, покриті та непокриті лісом, ліс, природні ліси, праліси, квазіпраліси, а також відносини, що виникають із виникнення права власності, володіння, користування, розпоряджання лісами, забезпечення їх охорони, переформатування, лісовідтворення, лісовідновлення, лісовпорядкування.

Лісовий фонд України, включає: ліси, природні ліси; праліси; квазіпраліси.

Згідно з ч. 2. ст. 1 Лісового Кодексу України всі ліси на території України, перебувають під охороною держави **незалежно від форми власності** (державної, комунальної чи приватної власності), а також незалежно від того, на землях яких категорій (за цільовим призначенням) вони зростають. До лісового фонду України як об’єкта лісогосподарської діяльності, крім лісів, природних лісів, пралісів, квазіпралісів, **належать** лісові ділянки, у тому числі захисні насадження лінійного типу, площею не менше 0,1 гектара, які упродовж останніх десятиліть не обновлювалися, вирубаються чи випаляються й є потенційними об’єктами протиправного посягання.

Не належать до лісового фонду: зелені насадження в межах населених пунктів (парки, сади, сквери, бульвари тощо), які не віднесені в установленому порядку до лісів. Не належать також до лісів окремі дерева і групи дерев, чагарники на сільськогосподарських угіддях, присадибних, дачних і садових ділянках.

Ліс – це природний комплекс (екосистема), що включає: лісові масиви, окремі ділянки, що складаються з деревної, чагарникової, рослинної, травяної та іншої рослинної частини, тваринного світу, мікроорганізмів та інших природних компонентів, взаємопов’язаних у своєму розвитку, які впливають одне на одного, на навколишнє природне середовище й утворюють лісовий фонд України.

Природні ліси – це лісові екосистеми, здатні протягом короткого часу регенерувати (відновляться) природним шляхом до стану пралісових екосистем.

Праліси – це пралісові екосистеми, утворені зі споконвічних, стародавніх лісів, що сформувались природним шляхом і в ході розвитку не зазнали безпосереднього антропогенного (*еволюційно-генетичного*) впливу.

Квазіпраліси – це умовно (*квазі*) пралісові екосистеми, у яких відбувся незначний тимчасовий антропогенний (*еволюційно-генетичний*) вплив, який не змінив природної структури лісостанів, а при припиненні цього впливу натуральний стан екосистем повністю відтворюється протягом короткого періоду

Суб'єктами лісогосподарських відносин є органи державної влади, органи місцевого самоврядування, юридичні особи та громадяни, які виконують свої службові обов'язки, передбачені законодавством України, а також ратифікованими ВР міжнародними нормативно-правовими документами.

Лісогосподарська діяльність як *функціонально-діяльнісний комплекс* включає заходи (роботи), пов'язані з лісовпорядкуванням лісового фонду, що насамперед включає: збереження, використання, розпорядження і володіння лісом; його охорону, лісовідтворення, лісовідновлення, переформатування, використання лісів і лісових ресурсів, а також порядок фінансування заходів лісовпорядкування.

Лісовпорядкування здійснюється **за рахунок коштів власника**: у державних лісах з державного бюджету; у лісах комунальної форми власності з місцевого бюджету; у лісах приватної власності – за кошти їх власників або за рахунок інших джерел, не заборонених законом. У контексті бюджетного фінансування робіт із державного і комунального бюджету витрат *як об'єкта протиправного посягання, лісовпорядкування охоплює багато напрямів робіт, а саме*: 1) розроблення програм охорони, захисту, відтворення, переформатування, використання, відновлення та відтворення лісів; ведення моніторингу та інвентаризації лісів та лісового фонду в цілому; обчислення розрахункової лісосіки, тощо; 2) **інші лісовпорядні дії, спрямовані на**: загальне і спеціальне використання лісів та лісових ресурсів; організацію продажу або інше відчуження земельних лісових ділянок; спорудження будівель, доріг та інших споруд, *необхідних для ведення, використання і розвитку лісу та лісових ресурсів*; підвищення продуктивності лісових насаджень, посилення їх корисних властивостей та покращання родючості ґрунтів; ведення первинного обліку лісів та державного лісового кадастру, надання звітності та інформації про стан лісів; здійснення захисту лісів від шкідників і хвороб; організацію та проведення лісової сертифікації; підвищення продуктивності, поліпшення якісного складу лісів; виділення пралісів; відновлення лісів і лісорозведення; встановлення віку стиглості деревостанів; користування лісами для проведення науково-дослідних робіт; моніторинг лісів (система регулярного спостереження, оцінки та прогнозування динаміки кількісного й якісного стану лісів); зміну цільового призначення земельних лісових ділянок; організацію виключного права на заготівлю деревини та проведення інших робіт, упорядкування мисливських угідь; фінансування яких може виступати **об'єктом протиправного посягання під виглядом списання витрат на виконання** вказаних та інших робіт або *неоприходування коштів*, отриманих унаслідок законної і протиправної вирубки лісів, реалізації деревини та інших лісових ресурсів.

© Popovych Volodymyr, 2020

Виділення у *короткострокове, довгострокове та постійне платне та безоплатне користування лісами та лісовими ресурсами як об'єкт злочинного посягання*: корупція при **виділенні у** довгострокове використання лісу та його ресурсів – до 50 років; короткострокове використання лісу та його ресурсів – до 1-го року, без вилучення земельних ділянок із власності; **постійне використання лісу та його ресурсів**; **платне** – за спеціальними ліцензіями (мисливське, культурно-оздоровче, рекреаційне, спортивне, туристичне й освітньо-виховне); безоплатне використання лісових ресурсів.

Ліси можуть перебувати у *державній, комунальній та приватній* власності. У державній власності перебувають усі ліси України, крім лісів, що перебувають у комунальній або приватній власності. У комунальній власності перебувають ліси в межах населених пунктів, крім лісів, що перебувають у державній або приватній власності. Суб'єктами права приватної власності на ліси є громадяни та юридичні особи України. Набуття права приватної власності на ліс – це найбільш корупційний сегмент лісогосподарських відносин. Громадяни та юридичні особи України можуть **безоплатно** або **за плату** набувати у власність замкнені земельні лісові ділянки загальною площею до 5 гектарів у складі угідь селянських, фермерських та інших господарств. Ця площа може бути збільшена в разі успадкування лісів згідно із законом. Громадяни та юридичні особи можуть мати у власності ліси, створені ними на набутих у власність у встановленому порядку земельних ділянках деградованих і малопродуктивних угідь, без обмеження їх площі. Ліси, створені громадянами та юридичними особами на земельних ділянках, що належать їм на праві власності, перебувають у приватній власності цих громадян і юридичних осіб. Ліси, отримані у спадщину іноземними громадянами, особами без громадянства та іноземними юридичними особами, *підлягають відчуженню* протягом одного року.

Лісовідтворення – *довгоцільове планування, проектування й виконання заходів, спрямованих на розширене відтворення лісних масивів шляхом переформатування, відновлення лісів та лісорозведення.*

Переформатування лісів – *це планове перетворення чагарників на ліс шляхом посадки молодого лісу.*

Лісовідновлення – *це разові акти посадки дерев після пожежі, вирубки ділянки, природних лісоповалів, буреломів тощо.*

Лісорозведення здійснюється на призначених для створення лісів землях, не вкритих ліською рослинністю, насамперед низькопродуктивних та непридатних для використання в сільському господарстві (яри, балки, піски тощо), на землях сільськогосподарського призначення, виділених для створення полезахисних лісових смуг та інших захисних насаджень.

Лісовідведення – *це повноваження сільських, селищних, міських рад в межах підпорядкованої їм території відводити лісові ділянки для передачі лісу у приватну власність, довгострокове або короткострокове користування, а також повноваження лісогосподарських територіальних організацій на відведення лісу під вирубку.*

Функції охорони і захисту лісів здійснюють: державна лісова охорона, яка має статус правоохоронного органу, діє у складі центрального органу

виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового господарства.

Розглянуті терміни та поняття віддзеркалюють предметно-технологічну структуру наведених вище видів лісогосподарської діяльності, що дає можливість спрогнозувати притаманні їм види злочинних посягань. Зокрема: *перша група* понять, що відображають напрями лісогосподарської діяльності – ті, *що фінансуються* з державного та місцевих бюджетів. Ці напрями лісогосподарської діяльності об'єднують злочини, спрямовані на: “Привласнення...” коштів з державного та місцевих бюджетів; вчинення допоміжних “Службових підроблень” та супутніх “Ухилень від сплати податків...”; які вчиняються під виглядом списання витрат на фіктивні роботи з лісовпорядкування, обліку, охорони, захисту, лісобереження, лісовідтворення, лісовідновлення, лісорозведення тощо. *Друга група* напрямів лісогосподарської діяльності – *це всі види лісовідведення*: у приватну власність; у довгострокове чи короткострокове користування”, а також виділення лісосіки громадянам та приватним лісозаготівельним організаціям – *об'єднують корупційні види злочинів*. *Третя група* – це всі інші платні напрями лісогосподарської діяльності (продаж ліцензій на відстріл звірів, лісозаготівля, продаж деревини та інших лісових ресурсів) – *об'єднують злочини*, пов'язані з *неоприходуванням коштів*, отриманих за платними напрямками лісогосподарської діяльності. *Четверта група* – *це охоронна, захисна* та деякі ін. види лісогосподарської діяльності, *які об'єднують різні види* хабарництва (*неправомірної вигоди, незаконного збагачення, зловживання владою, службовим становищем, повноваженнями, впливом; різних видів підкупу та інших корупційних діянь, що вмотивовують укриття виявлених (незаконної рубки лісу, недотримання пожежних правил, вчинення екологічних забруднень та ін.) правопорушень* у сфері лісогосподарської діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Велика Українська юридична енциклопедія: Кримінологія. Т. 18. Право; Харків. 2019. 544 с.
2. Велика Радянська енциклопедія. Друге видання. Т. 42. М. 1956. С. 665.
3. *Попович В.М.* Проблеми теорії держави і права: концепція, праксеологія та методологія розвитку: монографія. К.: Юрінком Інтер, 2015. 384 с.
4. *Попович В.М.* Термінологія з проблем тінізації та детінізації суспільних відносин: методологічні основи її формування. Наука і правоохорона. 2016. № 4. С. 138–146.
5. Велика Радянська енциклопедія. Друге видання. Т. 27. М., 1956. 316 с.; Нечволод Л.І. Сучасний словник іншомовних слів. Харків: Торсінг плюс, 2007. 426 с.
6. *Попович В.М.* Методологія термінологічно-понятійного відображення криміногенних процесів у сфері економіки. Наука і правоохорона. 2019. № 1.
7. *Попович В.М.* Тіньова економіка як предмет економічної кримінології: монографія. К.: Правові джерела, 1998. 447 с.
8. *Попович В.М.* Економіко-кримінологічна теорія детінізації економіки: монографія. Ірпінь: НВЦ АДПСУ, 2001. 524 с.
9. *Попович В.М.* Кримінологічна характеристика фіктивного підприємництва: Проблеми та перспективи протидії діяльності СПД з ознаками фіктивного підприємництва. К.: Алерта, 2012. С. 184–220.
10. *Попович В.М.* Термінологічно-понятійне відображення обороту об'єктів нерухомості, як предмета злочинного посягання. Наука і правоохорона. № 4. С. 149–157. К., 2018.

- 11 Конституція України: від 28 червня 1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
12. Лісовий кодекс України від 21 січня 1994 р. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 17. Ст. 99.
13. *Гульчак В.* Позитивні зміни. Державний облік лісів України – підсумки та прогнози. Лісовий і мисливський журнал. 2012. № 2. С. 6–8.
14. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. із змінами і доп. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25. Ст. 131.

REFERENCES

1. Velyka Ukrayinska yurydychna entsyklopediya: Kryminolohiya. Great Ukrainian Legal Encyclopedia: Criminology. Vol. 18. Law; Kharkiv. 2019. 544 p. [in Ukrainian].
2. Velyka Radyanska entsyklopediya. Great Soviet Encyclopedia. Second edition. Vol. 42. M. 1956. P. 665 [in Ukrainian].
3. *Popovych, V.M.* (2015) Problemy teorii derzhavy i prava: kontseptsiya, prakseolohiya ta metodolohiya rozvytk. “Problems of the Theory of State and Law: Concept, Praxeology and Methodology of Development”: monograph. 384 p. [in Ukrainian].
4. *Popovych, V.M.* (2016) Terminolohiya z problem tinizatsiyi ta detinizatsiyi suspilnykh vidnosyn: metodolohichni osnovy yiyi formuvannya. “Terminology on the Problems of Shadowing and De-Shadowing of Social Relations: Methodological Bases of Its Formation”. Nauka i Pravoohorona 4, 138–146 [in Ukrainian].
5. Velyka Radyanska entsyklopediya. Great Soviet Encyclopedia. Second edition. Vol. 27. M., 1956. 316 p.; Nechvolod L.I. Modern Dictionary of Foreign Words. Kharkiv: Torsing Plus, 2007. 426 p. [in Ukrainian].
6. *Popovych, V.M.* (1998) Tinova ekonomika yak predmet ekonomichnoyi kryminolohiyi: Shadow economy as a subject of economic criminology: monograph. K.: Legal sources. 447 p. [in Ukrainian].
7. *Popovych, V.M.* (1998) Tiniova ekonomika yak predmet ekonomichnoyi kryminolohiyi. “Shadow Economy as a Subject of Economic Criminology”: monograph. K.: Legal sources. 447 p. [in Ukrainian].
8. *Popovych, V.M.* (2001) Ekonomiko-kryminolohichna teoriya detinizatsiyi ekonomiky. “Economic-Criminological Theory of De-Shadowing of Economy”: monograph. Irpin: NVC ADPSU. 524 p. [in Ukrainian].
9. *Popovych, V.M.* (2012) Kryminolohichna kharakterystyka fiktyvnoho pidpryyemnytstva: Problemy ta perspektyvy protydiy diyalnosti SPD z oznakamy fiktyvnoho pidpryyemnytstva. “Criminological Characteristics of Fictitious Entrepreneurship”: Problems and Prospects of Ccounteracting the Activities of SPD with Signs of Fictitious Entrepreneurship. K.: P. 184–220 [in Ukrainian].
10. *Popovych, V.M.* (2018) Terminolohichno-ponyatiyne vidobrazhennya oborotu obyektiv nerukhomosti, yak predmetu zlochynnoho posyahannya. “Terminological and Conceptual Reflection of the Turnover of Real Estate as a Subject of Criminal Encroachment”. Nauka I Pravoohorona 4, 149–157 [in Ukrainian].
11. Constitution of Ukraine: June 28, 1996. Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine. 1996. No 30. Art. 141 [in Ukrainian].
12. Forest Code of Ukraine of January 21, 1994. Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine. 1994. No 17. Art. 99 [in Ukrainian].
13. *Hulchak, V.* (2012)pozytyvni zminy. Derzhavnyy oblik lisiv Ukrayiny – pidsumky ta prohnozy. “Positive Changes. State Forest Register of Ukraine Results and Forecasts”. Forest and Hunting Magazine 2, 6–8 [in Ukrainian].
14. Criminal Code of Ukraine of April 5, 2001, as amended and supplemented. Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine. 2001. No 25. Art. 131 [in Ukrainian].

Popovych Volodymyr,
Doct. Sci. (Law), Professor,
Honored Lawyer of Ukraine,
Chief Researcher of the State Research Institute MIA Ukraine,
Kyiv, Ukraine

FORESTRY AS AN OBJECT OF CRIMINAL ENCROACHMENT: TERMINOLOGICAL AND CONCEPTUAL REFLECTION

Formation of the terminology and conceptual apparatus, along with the definition of problems and the development of their solutions is very important and always urgent task of any investigation. It is proved that it is not possible to reflect the structure, features and problems in the subject area of research objectively, unless the appropriate terminological conceptual apparatus is not developed or the conceptual apparatus is not adapted to the particular subject of study, that is developed in the maternal or other sciences involved to reflect the technological peculiarities of crimes committing in a particular field of economic activity. Accordingly, **the purpose** of this criminological study is an objective, etymologically and methodologically weighted, praxeologically verified formation of terminological and conceptual apparatus, designed to most fully and objectively to reflect the production and technological directions of economic activity, which occurs under the guise of committing economic crimes and general criminal offenses.

In order to achieve this goal, the following **tasks** are fulfilled: the correlation of terms and concepts, etymological, praxeological and methodological principles of their formation; the available terms and concepts developed in the field of forestry relations and the branches of science, suitable for reflecting the technologies of crimes committing in different directions of forest management, have been adapted to the subject of the research; terms and content of concepts available in the field of forestry, intended to reflect the technological features of the commission, detection, documentation, prevention and counteraction to crime are specified there; the caveat about the inadmissibility of competition of specified or newly created terms and concepts with experience in other sciences is made; production and technological areas of forestry activities on the basis of “homogeneous financial and economic and accounting and circulating operations”, and the predicted types and ways of crimes committing are classified there.

Conclusions: The considered terms and concepts reflect the technological structure of the above types of forestry activities, which makes it possible to predict the inherent types of criminal offenses. **In particular: the first group** of concepts of forestry activity is those that are financed mainly from the state and local budgets. It combines crimes aimed at: “appropriation of...” funds from the state and local budgets; committing ancillary “Office counterfeiting” and related “Tax evasion...”; committed under the guise of writing off the costs of fictitious works on forest management, accounting, protection, forest conservation, reforestation, reforestation,

© Popovych Volodymyr, 2020

forestation, etc. **The second group** includes all types of logging related to the forest provision: privately owned; long-term or short-term using”, the allocation of logging to citizens and private logging organizations that **combine** corruption crimes. **The third group** is all other paid forestry activities (selling licenses for animals shooting, logging, sale of timber and other forest resources), which combine crimes related to non-receipt of proceeds from marked and other paid forestry activities. **The fourth group** is security, security and some others forms *motivate the shelter of detected* of forestry activities that combine different types of bribery (illegal benefits, illegal enrichment, abuse of power, office, authority, influence, various types of bribery and other corruption acts that (illegal felling of forest, non-compliance with fire rules, committing environmental pollution and others) **offenses** in the field of forestry.

Keywords: theory of cognition, theory of reflection, etymology, praxeology, methodology; legal regime of forests, virgin forests, quasi-virgin forests.

Отримано 11.06.2020